

KARDINALOVA HOMILIJA U MISNOM SLAVLJU NA BLAGDAN BL. ALOJZIJA STEPINCA

Zagreb, Katedrala, 10. veljače 2013.

Liturgijska čitanja: Iz 6, 1-2a.3-8; 1Kor 15, 1-11; Lk 5, 1-11

**Preuzvišeni Apostolski nuncije i oci biskupi,
velečasni prezbiteri i đakoni,
poštovani redovnici i redovnice,
pre draga braćo i sestre u Kristu!**

1. Sve vas pozdravljam u radosti slavlja na blagdan blaženoga Alojzija Stepinca u Godini vjere. Večeras nas je Božji Duh okupio u zagrebačkoj prvostolnici oko Kristova oltara u molitvi za zagovor dragoga nam Blaženika. S posebnim osjećajem pozdravljam hodočasnike iz raznih krajeva Domovine i svijeta, među kojima je i brojna skupina vjernika iz Splita kojima se posebno radujemo!

U svetopisamskoj riječi Bog nam i danas progovara po ljudima koje je na poseban način pozvao da budu njegovi suradnici u Božjemu djelu spasenja. Njihov nam primjer svjedoči da čovjek pred Božjim pozivom najprije osjeti nesigurnost, jer se suočava s veličinom zahtjeva i s vlastitom nedostojnošću. Tako smo čuli da prorok Izaija iznosi svoju muku govoreći za sebe da je »čovjek nečistih usana«. Sveti Pavao sebe vidi kao »nedonošče«, svjestan svoga neobičnoga životnog puta i susreta s Kristovim svjetlom. Sveti Petar moli Isusa da ode od njega, jer poznaje vlastitu grješnost. No, braćo i sestre, po svojim životima i susretima s Bogom i njegovim poslanjem ti nam biblijski ljudi govore o značenju naše vjere i o mjestu nama povjerenoga poslanja u današnjem svijetu.

Njihovo se iskustvo potvrđuje iz dana u dan, iz prošlosti u sadašnjost, kao što nam to svjedoči i blagdan bl. Alojzija. Blaženi je Kardinal toliko puta ispovjedio svoju nedostojnost za poslanje koje mu je Bog namijenio; toliko puta osjetio svoju slabost i u njoj snagu Božje jakosti i veličine! Iz toga dolazi njegovo pouzdanje u Gospodina koje odražava vjeru i vjernost, i u najtežim časovima života. To isto pouzdanje omogućilo

mu je jasnije vidjeti i procijeniti događaje tadašnjega doba, a mogao je to samo predanom vjerom, izoštrenom savješću i življenjem temeljne istine da Bog ne prestaje biti prisutan u ljudskoj povijesti, ni onda kada čovjek odluči pristati uz najveća zla i biti njihov nositelj.

2. U slikama koje donosi Izaija prorok nalazi se nutarnje iskustvo koje se ne može opisati riječima. Pred tom stvarnošću koja nadilazi mogućnost ljudskoga izražaja, pred očitovanjem Boga nad vojskama, Boga nad svim stvorenjima, čovjek postane svjesniji svoje malenosti, slabosti i nedostojnosti. I upravo je taj čovjekov stav najprikladniji za povjerenje koje mu Bog pruža. Tim stavom ulazi u pročišćenje i spremnost za navještaj Božje riječi koja »prosuđuje nakane i misli srca« (Heb 4, 12).

Čovjekovo srce teži za iskustvom susreta s Bogom, jer je čovjek upućen na svoga Stvoritelja. Kada se živi među ljudima, bez povezanosti s Bogom i bez svijesti o Božjoj veličini, može se živjeti u duhu umišljenosti i oholosti. No, dodir s božanskom stvarnošću, susret sa živim Bogom mijenja cjelokupnost doživljavanja stvarnosti. Zbog toga Izaijino viđenje serafa koji žeravom sa žrtvenika pročišćuje njegov govor i dokida grijeh ukazuje svakomu od nas odakle dolazi poslanje u Crkvi i kako ga valja živjeti. Jednako je tako važno da pred žarom Božjega izabranja vlastiti grijesi ne smiju postati razlogom odbijanja poziva. Jer jedino Gospodin vidi u pravome svjetlu našu nedostojnost i našu veličinu; jer samo on u punini proniče naše srce.

Braćo i sestre, i u ovoj ćemo Euharistiji pjevati trostruko svetomu Bogu Sabaotu, Gospodaru svih stvorenja, svega vidljivoga i nevidljivoga svijeta. Sada kao i u svakoj Misi, pridružujući se pjevanju anđela i svetih, živimo svoju malenost i uzvišenost koju nam Bog objavljuje.

3. Dok smo večeras u molitvi, te srcem i usnama donosimo svoje potrebe pred Bogom, ne zaboravimo mu zahvaliti za neizreciv dar vjere, za njegovu prisutnost i dobrotu, jer je Stepinčevo svake godine slavlje koje u sebi sažima jednogodišnji put naše Crkve i naroda. U ogledalu življenja vjere blaženoga Kardinala možemo i mi uvijek iznova odmjeriti svoj život i događaje koji nas se izbliza tiču, koji nas upozoravaju, ili ohrabruju. Pred životom svjedoka vjere, lakše vidimo što je s našom vjerom. Zato rado

dolazimo na grob blaženoga Alojzija, jer taj grob ne šuti; jer taj grob uvijek govori istinu onomu tko ju želi čuti.

Stepinčev grob ne šuti, jer ni blaženi Alojzije nije pristao šutjeti o istini te je umro podnijevši mučeništvo za Krista koji je Istina. Mučeništvo, i kada ne dolazi od prolijevanja krvi, univerzalni je govor ljubavi sposobne obraćati se svim ljudima. Mučenik je, kako nas podsjeća blaženi papa Ivan Pavao II., »najcjelovitiji svjedok istine o postojanju. On dobro zna da je pred Kristom Isusom pronašao istinu o svom životu, čiju mu sigurnost nitko ne može odnijeti. [...] Eto razloga zbog kojega svjedočanstvo mučenika sve do današnjega dana izaziva divljenje, pronalazi slušatelje i uzima se kao primjer. Ovo je razlog zbog kojega se vjeruje njihovoj riječi: u njima se pronalazi očevitost one ljubavi kojoj nisu potrebni dugotrajni razgovori da bi uvjerala – jer svakome od nas govori o onome što iznutra opaža kao istinito i već dugo traženo« (Fides et ratio, 32).

Upravo iz ljubavi prema istini naš Blaženik nije pristao na kompromise i nije se plašio prijetnji, suda i tamnice. Kako je 5. lipnja 2011. godine ovdje posvjedočio papa Benedikt XVI.: »Postao je 'branitelj' Boga na ovoj zemlji, jer je postojano branio istinu i pravo čovjeka da živi s Bogom« (Homilija na Večernjoj u zagrebačkoj katedrali).

Dragi vjernici, pred nama je danas uzdignut lik blaženog Alojzija, ta snaga u ljubavi, taj znak otpora protiv zla. Zapitajmo se: odakle dolazi to svjedočanstvo života, ta hrabrost, jasnoća i dosljednost? Odgovor je jednostavan: iz njegova odnosa s Bogom, iz molitve, iz sakramenata. Sav život blaženoga Alojzija primao je snagu iz zajedništva s Bogom, a osobito u razdoblju koje je proveo u zatvoru i zatočeništvu, gdje je posebno osjetio da je čovjeku jedino sigurno i čvrsto uporište sam Bog.

4. Braćo i sestre, ovo slavlje mučenika blaženog Alojzija opominje nas kršćane da ne smijemo pristajati na kompromise kada je riječ o vjeri u Boga, o ljubavi prema Kristu, njegovoj istini, njegovoj Crkvi. Istina je istina i tu nema kompromisa. Kršćanski život i danas traži 'mučeništvo' svakodnevnosti vjernosti Evanđelju. A to se događa prije svega kada vjernik ne podliježe logici ovoga svijeta, niti njegovim opsjenama i kada brani – uz opasnost vlastite kulturne i društvene marginalizacije - one 'neotuđive vrijednosti', koje su takve jer su od Boga.

Naime, gotovo svakodnevno slušamo kako ne treba miješati vjeru sa životom; kako je gospodarstvo, umjetnost, politika jedno, a vjera u Isusa Krista drugo. Baš tu gdje se vjernicima, odnosno Crkvi nudi neki drugi prostor koji ne dodiruje život, a time zapravo osporava glas savjesti i slobode, postajemo svjesni drame u kojoj se sve više promiče nastojanje da se čovjeka odijeli od Boga, od našega Stvoritelja, s uvjerenjima, objašnjenjima i poukama o demokraciji i o sekularnome društvu. A drama se nastavlja, jer nije razvidno polazište, a još manje konačni cilj.

Dobro je što Gospodin dopušta da se u Godini vjere nađemo pred takvim izazovima. Govoriti da smo vjernici, zvati se kršćanima, nema nikakva smisla, ako se ta ista vjera ne vidi u našem svjedočenju. Ono obuhvaća ponajprije ophođenje u ljubavi, požrtvornost, posebnu brigu za bližnje u potrebi, ali ono znači i jasno očitovanje da se ne slažemo s onim što je kršćanstvu protivno, što zadire u najdublje pore našega postojanja.

Na početku svoje biskupske službe, još u vrijeme komunizma, a koji mjesec prije prvih demokratskih izbora u Hrvatskoj, u ožujku 1990. godine, ovako sam pisao vjernicima: »Riječi svetog pape Lava Velikog: 'Kršćanine, upoznaj svoje dostojanstvo!' posebno su aktualne. Svi mi znamo da je donedavno bilo, i da još ima u našoj sredini (...) onih koji su zarobljeni strahom ili obzirom, koji smatraju, pa to lošim iskustvom i obrazlažu, da će izgubiti društveni položaj ili bolje radno mjesto ako otvoreno ispovijedaju svoju vjeru... Naša je dužnost kao vjernika katolika... da se, u sredini u kojoj živimo i u javnosti nama dostupnoj, odgovorno i zauzeto zalažemo da se stvaraju bolji i pravedniji uvjeti, koji će omogućiti oslobađanje ljudi od nepotrebnog straha, pritisaka i ljudskih obzira. U pitanju je naše ljudsko i kršćansko dostojanstvo, u pitanju su osnovna ljudska prava, u pitanju je istinsko ozračje slobode za život dostojan čovjeka. Slobodu nam drugi neće pokloniti, a najmanje oni koji su nam je sužavali. Slobodu moramo stjecati«. (Biskupova preduskrсна poruka, Okružnice biskupskog ordinarijata Krk, br. 1 (1990.), str. 2).

Braćo i sestre, danas nakon više od dvadeset godina suočeni smo sa zabrinjavajućim pojavama kojima se kršćanima ne dopušta zastupati istine i stavove koji proizlaze iz vjere i zalagati se za vrjednote prosvjetljene vjerom, sve do prijetnje gubljenja radnog mjesta. O Crkvi i vjeri govori se rječnikom iz nekih nedavnih vremena za koja smo držali da su prošlost.

Uporno se provodi 'kulturalna revolucija'. U tom je procesu prvi korak unijeti strah, suzbiti oduševljenje i pokretačku snagu, da bi nestala mogućnost poleta, obnove i promjene, osim one koja odgovara nečijim interesima.

5. Zadnjih se mjeseci u hrvatskome društvu suočavamo s pojavama prema kojima nitko komu je stalo do dobra čovjeka i Domovine ne može biti ravnodušan. Takve smo pojave i ranije prokazivali kao plodove sjemena komunističkoga mentaliteta. U osobi se blaženog Alojzija Stepinca spaja, kako je to rekao blaženi papa Ivan Pavao II., cjelokupna tragedija koja je pogodila hrvatsko pučanstvo i Europu tijekom prošloga stoljeća obilježena trima velikim zlima: fašizmom, nacizmom i komunizmom (usp. Homiliju u Mariji Bistrici, 3. listopada 1998.). Blaženi je Alojzije žrtva komunizma, ali kao žrtva postaje i sudac tog režima te nam pruža kompas da bi se znali orijentirati u našoj suvremenosti.

Točno je da je komunizam kao režim pao, ali njegovo sjeme, njegovi kriteriji, mentalni sklop na mnogim područjima još uvijek traju. Zbog toga je dobro usporediti što je govorio blaženi Alojzije i kako je on postupao, sa sviješću da je riječ o drugim vremenima, ali veoma sličnim metodama.

Prije negoli se razbuktao Drugi svjetski rat, u Okružnici o katehetskim propovijedima (25. listopada 1940.), Kardinal je napisao da se »rapidno šire svakojake krilatice protiv vjere i ćudoređa štampom, predavanjima i svakovrskom agitacijom... Neprijatelji danas opsjedaju Crkvu tolikim prepredenostima, navaljuju na nju i protiv njoj udaraju tako, da bi se moglo pomisliti, da će je srušiti, kad se ne bi pouzdavali u ono divno obećanje našega Spasitelja, kojim je zajamčio svojoj Crkvi, da je 'ni vrata paklena neće nadvladati«, isticao je nadbiskup Stepinac.

U drugome vremenu, nakon svjetskoga sukoba, on je dobro znao da je put kojim je krenuo komunizam put neistine, te da ga režim želi ukorijeniti upravo u sustav odgoja i obrazovanja.

Braneći čast Presvete Bogorodice Marije u Duhovnoj oporuci u Krašiću 28. svibnja 1957. godine blaženi Alojzije je zapisao: »Samo komunističko bezboštvo, koje je odbacilo svaki stid, bilo je u stanju, kad se dečepalo vlasti u našoj domovini, da čak u školske udžbenike uvrsti besramnu hulu protiv Bogorodice ... Ne dao Bog, da ikada itko od vas pođe

tragom tih nesretnika u huljenju Bogorodice« (Juraj Batelja, Blaženi Alojzije Stepinac – svjedok Evanđelja ljubavi, Knjiga druga, Zagreb, 2010, str. 583-584).

Dragi vjernici, u poznatim pristupima kojima se slijednici iste ideološke matrice danas služe obično nam kažu da živimo izvan sadašnjega vremena, a tako su razvidne metode njihove anakronosti, uporno ponavljane i čini se sa sličnim ciljevima. Zbog toga se ne smijemo dati zavesti, nego učiti iz prošlosti od najboljih sinova i kćeri koje je Crkva prepoznala u svetima, među kojima prvo mjesto pripada mučenicima.

6. U ovoj su prvostolnici, braćo i sestre, u raznim okolnostima oči i uši bile usmjerene prema propovjednicima, prema biskupima i svećenicima i njihovim riječima. Uglavnom iz iskrene vjere, ponekad iz znatiželje, ali nerijetko s nakanom da se postavi zamka, iskrivi istina i dokine sloboda. Znam da će i večeras moje riječi biti odvagane posebnom vagom; neki će pokušati i dalje poučavati što smijem, a što ne smijem reći; što jest kršćansko, a što nije, i što se priliči katoličkomu biskupu govoriti, a što nije u okviru od njih određene 'korektnosti'.

A ja sam ovdje, s osjećajem poniznosti pred vama, dragi vjernici, samo zato jer postoji Božja riječ i jer postoji njegova Crkva, ne govoreći vam ono što bi netko htio čuti, nego ono što mojoj službi daje smisao, pred tom istom Riječju koja propituje i mene i svakoga čovjeka. To sam učio i nastavljam učiti od nebeskoga Učitelja i od blaženoga Alojzija. Nismo večeras ovdje tek da bismo se našli u lijepoj prigodi, nego da slavimo i da se kao vjernici suočimo sa svime što se događa, osobito u ovoj Godini vjere, u kojoj nam je dana milost razmatranja ozbiljnih pitanja.

Isus kaže učenicima da izvezu na pučinu i da, nakon neuspjeha, nakon svega što su svojim znanjem i vještinom učinili, ponovo bace mrežu u more. Slično im je rekao i nakon uskrsnuća (usp. Iv 21, 6). Isus vidi njihovu razočaranost i nevjeru; poziva ih da učine drukčije od očekivanoga i naizgled očitoga; da vjeruju njegovu pozivu i da se oslone na njegovu riječ. To je Učiteljev prijedlog, štoviše molitveni vapaj: radite drukčije, ne uvažavajući samo ljudske razloge, nego mijenjajući način razmišljanja.

Kršćanstvo se često suprotstavlja i okreće protiv ovozemaljske logike. To je očito i iz današnjega Isusova poziva koji je upućen i nama: U svjetlu

vjere učinite suprotno od onoga što je naizgled jedino moguće; suprotno od onoga što se čini da pripada ljudskoj moći, a u ljudima ostavlja razočaranje. Bacite mrežu na mjesto gdje nema zarobljenosti u prolazne interese i sigurnosti. Bacite mrežu tamo gdje nema uskih interesa koji ne vode brigu o dobru bližnjih, a ponajmanje djece i mladih.

7. Prozivani smo, jer smo progovorili protiv ideologije koja razara čovjeka i hrvatsko društvo, počevši od obitelji, od te dragocjene jezgre kojoj sustavno prijete rasipanje. Prozivani smo, jer dajemo do znanja da je u pitanjima odgoja unutar demokratskoga društva potreban razgovor s roditeljima, jer je riječ o odnosu odgovornih za život države i društva prema svojim građanima. Prozivani smo i napadani, jer na poticaj roditelja i drugih vjernika tražimo da se u pitanjima vrijednosti omogući izbor programa. Treba jasno reći da mi promičemo vrijednosti bez kojih kao vjernici ne možemo živjeti; mi nismo dio političkih svrstavanja, stranačkih rasprava i sukobljavanja. Kao Crkva imamo pred sobom istinu koju je Bog objavio po Isusu Kristu. U njoj želimo živjeti i pridonositi društvu, ali smo jednako tako za tu istinu spremni podnijeti i žrtve.

Na uporna nastojanja da se u hrvatski odgojni i obrazovni sustav, kao obveza za sve, nametnu programi koji su suprotni kršćanskoj antropologiji, Crkva ne može šutjeti. Razlog njezina govora jest u njezinu temeljnu poslanju naviještanja Isusa Krista i objavljene istine koja nam je povjerena. Crkva je jednako tako u svojoj odgovornosti pozvana zalagati se za dobro cijeloga društva i sudjelovati u njegovu životu, posebno ondje gdje vidi kršenje temeljnih prava i sloboda. Zbog toga nam je dužnost upozoriti na važnost slobode ispovijedanja vjere; na važno mjesto roditelja u odgoju djece; na važnost mogućnosti izbora vrijednosnih sustava; na nužnost poštovanja prema sastavnicama civilnoga društva.

8. Što se tiče kršćanskih vjernika, drago mi je da se očitovala Crkva u svojoj širini, pri čemu su se snažno angažirali vjernici laici. Ma koliko se netko trudio zamagliti pitanja govoreći o 'klerikalnoj akciji', u ovome se slučaju pokazala zauzetost kršćana kao građana ove države. Zahvaljujem za tu osjetljivost, upornost, kršćansko držanje i molitvu, ali jednako tako potičem sve druge vjernike da se ne boje iznijeti svoj stav i zastupati ga.

Naime, jedino čega bismo se jednom mogli postidjeti jest naša mlakost, naša nevjera, naš bijeg od vjerničke odgovornosti.

Smatram, stoga, da je milost što su aktualni prijepori pred nas stavili i pitanje kako živimo svoju vjeru. U tome razlučivanju postaje sve jasnije koliko je tko vjernik. Statistike nas mogu samo djelomice zanimati, jer u konačnici su u pitanju životi ljudi, a oni ne stanu u brojke. Ovo je vrijeme stanovitoga pročišćavanja, koje traži osobni stav i koje ne dopušta da se vjera delegira na druge. Uostalom, da je uzmaknuo blaženi Alojzije, danas ova katedrala ne bi bila jedno srce i jedna duša vjerničkoga mnoštva.

9. Kao vjernici, mi dijelimo okolnosti suvremenoga života, sa svime što je u njemu dobro i na korist čovjeku. Zahvaljujemo Bogu za svakoga tko je olakšao tuđu muku, obrisao suzu, ulio nadu, jer kršćanska osjetljivost prema svemu što prijete čovjeku mora biti višestruko veća. Pozivam naš Caritas, osobito župne Caritase da u ovo vrijeme raznih kriza budu još zauzetiji u nalaženju potrebnih i pomaganju svojim bližnjima.

I mi smo dio nemirnoga društva bremenita tolikim problemima. Zabrinjava nas što mnogi nemaju posla, visoki je broj nezaposlenih u Hrvatskoj, dok su i oni koji rade opterećeni do krajnjih granica, bez odmora i smisla. Živimo u vremenu novih ovisnosti i novih bolesti; u vremenu u kojemu se traže medicinska i druga sredstva za smirenje, za ublažavanje posljedica ljudske nerazumnosti. Poseže se za novim pokusima i rješenjima koja bi, navodno, čovjeka trebala brzim postupkom dovesti do zadovoljstva i sreće. Ali kao da um, srce i duša ne idu u istome smjeru, zbog čega izostaje zadovoljstvo, radost i mir. Rađaju se nove napetosti, ne ostvaruju se susreti, onemogućuju razgovori i zajedništvo.

Poput učenika u Evanđelju, koji cijelu noć nisu ulovili ništa, nekima se čini da je svaki ljudski trud uzaludan. S više se strana čuje kako naša civilizacija nazaduje, kako gubi dah pod teretom trčanja bez stvarnoga cilja. Kao kršćani osjećamo da je svaki rad bez Boga i Kristove mudrosti besplodan.

10. Naše vrijeme i naša hrvatska domovina danas treba nas, naše zajedništvo, prepoznavanje bitnoga i čuvanje temelja. Naša Crkva i društvo trebaju proroke koji mole dar Duha i koji su spremni založiti se za istinu na svim područjima, jer vidimo da je jedno pitanje na površinu iznijelo puno drugih – također ključnih – koja se odražavaju na političko i gospodarsko stanje, na kulturu i umjetnost, na vrijednosti hrvatske obrane vlastite samostalnosti i slobode, na način ophođenja i suradnje između stožernih institucija.

Braćo i sestre, upravo zato smo ovdje, moleći za mirnu savjest i čisto srce, da bi naš život bio u skladu s Božjim zapovijedima. Zahvalni smo Bogu što nam trajno očituje znakove svoje blizine i pomoći. S tim pouzdanjem i večeras molimo zagovor Presvete Bogorodice Marije i usrdno kličemo vjernomu Blaženiku: Crkvu i domovinu Hrvatsku zagovaraj i štiti - pomози nam Krista hrabro svjedočiti.

Amen.